

Розділ I

Гендерно чутливе правосуддя і СНПК: загальна методологічна та правова рамка

● **Потреба переходу від "гендерно сліпого" до "гендерно чутливого" правосуддя**

● **Протилежність до гендерно чутливого правосуддя: правосуддя, що ігнорує гендерний контекст, створює «ідеальну жертву» та «ідеального суб'єкта»**

● **Що таке гендерно чутливе правосуддя?**

- Враховує нерівність та дисбаланс влади
- Орієнтується на особливі потреби та вразливості різних людей та груп
- Забезпечує рівний доступ до правосуддя, недискримінацію та повагу до людської гідності

Гендер, право і соціальні корені СНПК

Історично:

сексуальне насильство як
«невід'ємна частина війни»

Патріархат:

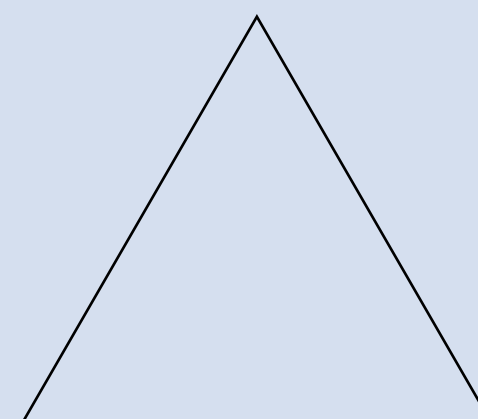
жіноче тіло як об'єкт контролю
та демонстрації влади

Ризик юридизації гендерних стереотипів

СНПК як вершина піраміди ГЗН у контексті
мілітаризованої маскулінності, культури
безкарності та соціальної вразливості

СНПК в міжнародному та національному праві

Форми СНПК:

зґвалтування, сексуальне рабство, примусова проституція, примусова вагітність, примусовий аборт, примусова стерилізація, примусовий шлюб, інші форми сексуального насильства порівнюваної тяжкості (секусалізоване катування, примусове оголення тощо)

Розмежування:

«загальнокримінальні» злочини
vs. міжнародні злочини

Ключове:

контекстуальний елемент

В Україні СНПК кваліфікується як воєнний злочин (ст. 438 КК)

Перспективи кваліфікації як злочину проти людяності (ст. 442-1 КК), геноциду (ст. 442 КК)

Модальності СНПК та детермінанти

01

СНПК як опортунізм

– використання «вікон
безкарності» солдатами

02

СНПК як стратегія

– вепонізація
сексуального насильства

03

СНПК як практика

– толероване
командуванням
насильство, «брендинг»
військових підрозділів

Фактори СНПК

Індивідуальні

концепція «принципал-агента»

Структурні

концепція «континуум-аргумента»

Групові

концепція «горизонтальної соціалізації»

Наслідки СНПК для осіб і спільнот

Фізичні наслідки

**Психологічні та психічні
наслідки**

Соціальні наслідки

**Діти, народжені внаслідок
СНПК: подвійна стигма та
правова невизначеність**

Український контекст: дані та політики

Офіційно задокументовані сотні випадків СНПК, реальний масштаб значно більший

Систематичне сексуальне насильство щодо цивільних і військовополонених, зафіксоване місіями ООН

Ключові документи:

Стратегія запобігання СНПК (2018), Нацстратегія з прав людини (2021), Нацплан 1325 «Жінки, мир, безпека», Держстратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків до 2030 р.

Рамкова програма співробітництва Україна–ООН щодо СНПК

Міжвідомча робоча група (МРГ)

Репарації, інституції та виклики

Пілотний проєкт проміжних репарацій за підтримки Global Survivors Fund (GSF)

Закон України (2024) "Про правовий і соціальний захист осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, та надання їм невідкладних проміжних репарацій»

Спеціалізований підрозділ в
Офісі Генпрокурора,
мобільні групи, Стратегічний
план прокуратури щодо
міжнародних злочинів

Координаційний центр
підтримки потерпілих і
свідків

Виклики:

фрагментарність політики,
бар'єри доступу до правосуддя,
відсутність спеціалізації суддів,
ризик хибної кваліфікації
злочинів

Гендерно чутливе правосуддя: шлях уперед

СНПК – лакмусовий тест для системи правосуддя та міжнародної спільноти

Необхідні підходи: потерпілоорієнтований, травма-інформований, інтерсекційний

Визнання специфіки травми й відмова від стереотипу «ідеальної жертви»

Інноваційні методи доказування, безпечні канали повідомлення про СНПК

Репарації як невід’ємна частина правосуддя, а не факультативний додаток

Роль правничої освіти: закріплення гендерно чутливих підходів, формування фахівців, здатних поєднати боротьбу з безкарністю із саморефлексією системи

Мета: відновлення автономії і гідності постраждалих, трансформація гендерованих структур влади

Презентація створена в рамках Путівника з викладання освітнього курсу «Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом», розробленого ГО «Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем»» та ООН Жінки в Україні за підтримки Дій ООН проти сексуального насильства під час конфлікту (<https://www.stoprapenow.org/>).

Дії ООН проти сексуального насильства під час конфлікту підтримують міжагенційний проєкт «Зміцнення національних та місцевих механізмів запобігання та реагування на СНПК в Україні за допомогою багатосекторального підходу, орієнтованого на постраждалих» («Об'єднані дії для посилення спроможностей постраждалих від СНПК»). Проєкт імплементується UNFPA (Фондом ООН в галузі народонаселення), ООН Жінки, Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Програмою розвитку ООН (ПРООН), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) у співпраці з Урядовою Уповноваженою з питань гендерної політики (бенефіціар міжнародної технічної допомоги) та Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Розділ II

Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, у міжнародному праві: нормативна та інституційна інфраструктура запобігання і протидії

Вступ: еволюція підходів до СНПК

- Міжнародне право за останні десятиліття зазнало глибокої трансформації у сфері сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (СНПК)
- СНПК більше не вважається «неминучим» супутником війни, а розглядається як тяжке порушення основоположних прав людини та міжнародного гуманітарного права
- Визнання СНПК загрозою міжнародному миру та безпеці стало ключовим етапом розвитку міжнародного регулювання

Історичні витоки регулювання протидії СНПК

1863 р.: «Кодекс Лібера» вперше прямо заборонив зґвалтування під час війни

Гаазькі конвенції 1899-1907 рр.
запровадили непрямі норми щодо захисту честі та гідності цивільних осіб

Формулювання того часу були недостатніми, але заклали підґрунтя для майбутнього розвитку міжнародного гуманітарного права

Розвиток заборони СНПК у міжнародному гуманітарному праві

Женевські конвенції 1949 року вперше прямо назвали зґвалтування та примусову проституцію забороненими діями

Додаткові протоколи 1977 року деталізували захист жінок та осіб, які постраждали від сексуального

МГП закріпило обов'язок гуманного поведження як мінімальний стандарт в обох типах збройних конфліктів (міжнародному та неміжнародному)

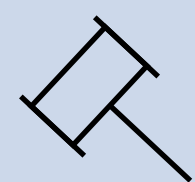
Міжнародне право прав людини і СНПК

СНПК визнається порушенням заборони катувань, права на життя, заборони рабства та інших основоположних прав

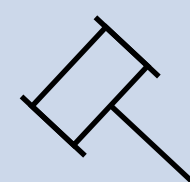
Держава має позитивні зобов'язання: запобігати, ефективно розслідувати, притягати до відповідальності

МППЛ діє як у мирний час, так і у конфлікті, забезпечуючи постійний захист потерпілих

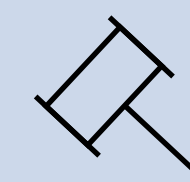
Роль трибуналів щодо Югославії та Руанди

Справа Акаєсу:
сексуальне насильство
визнано формою
геноциду

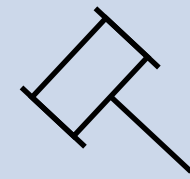
МКТЮ у справах
Фурунджії та Челебичі
визначив зґвалтування як
катування

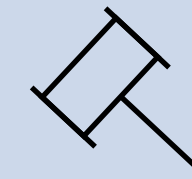
Рішення щодо табору
зґвалтування у Фочі
сформували поняття
сексуального рабства як
злочину проти людяності

Римський статут та практика МКС

Римський статут у статтях 7 і 8 чітко визначає форми СНПК: зґвалтування, сексуальне рабство, примусову вагітність, стерилізацію тощо

У справі Нтаганди МКС визнав сексуальне насильство щодо дітей-солдатів воєнним злочином, незважаючи на їхню належність до сторони конфлікту

У справі Онгвена Суд розширив тлумачення примусу та підтвердив комплексність заборони СНПК

Резолюції Ради Безпеки ООН

Резолюція 1325 (2000):

започаткування Порядку денного «Жінки, мир, безпека» - жінки як суб'єкти безпеки; важливість їх участі у мирних процесах

Резолюція 1820 (2008):

визнання СНПК загрозою міжнародному миру та безпеці

Наступні резолюції створили механізми моніторингу, документування та реагування на СНПК

Міжнародна інституційна система реагування на СНПК

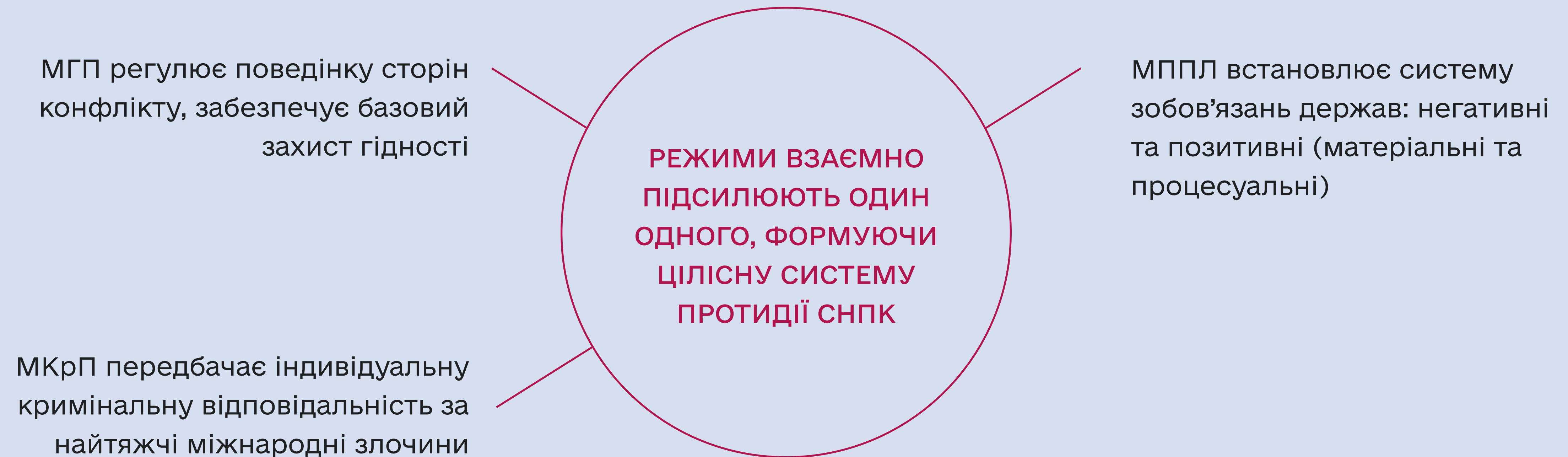
+ Спеціальний представник Генсека ООН координує політичні та технічні дії щодо боротьби зі СНПК

+ Механізм МАРА забезпечує глобальний моніторинг випадків СНПК

+ Команда експертів з верховенства права допомагає державам реформувати правозастосування

+ Важливу роль відіграють регіональні організації (Рада Європи, Європейський Союз, Африканський Союз) та міжнародні ініціативи окремих суб'єктів

Взаємодія МГП, МППЛ та МКрП

Висновок: сучасний підхід міжнародного права до СНПК

Заборона СНПК має статус імперативної норми (*jus cogens*): вона є загальнообов'язковою і не допускає жодних винятків

Міжнародний механізм боротьби з СНПК охоплює повний цикл: від превенції та захисту до документування та притягнення винних до відповідальності

СНПК — це системний злочин, що потребує комплексної відповіді на перетині національного та міжнародного права

Презентація створена в рамках Путівника з викладання освітнього курсу «Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом», розробленого ГО «Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем»» та ООН Жінки в Україні за підтримки Дій ООН проти сексуального насильства під час конфлікту (<https://www.stoprapenow.org/>).

Дії ООН проти сексуального насильства під час конфлікту підтримують міжагенційний проєкт «Зміцнення національних та місцевих механізмів запобігання та реагування на СНПК в Україні за допомогою багатосекторального підходу, орієнтованого на постраждалих» («Об'єднані дії для посилення спроможностей постраждалих від СНПК»). Проєкт імплементується UNFPA (Фондом ООН в галузі народонаселення), ООН Жінки, Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Програмою розвитку ООН (ПРООН), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) у співпраці з Урядовою Уповноваженою з питань гендерної політики (бенефіціар міжнародної технічної допомоги) та Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Розділ III

Міжнародне гуманітарне право і міжнародне кримінальне право: ключові аспекти розвитку судової практики щодо СНПК

- Жінки та дівчата складають понад 95% постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом (Генсек ООН, 2024)
- Попри масовість подібних злочинів, Нюрнберзький трибунал і Трибунал щодо Далекого Сходу не визнавали сексуальне насильство як окрему міжнародну злочинну практику

- Один з історичних прикладів системного СНПК - сексуальне рабство “жінок для втіхи” в імператорській армії Японії (1932-1945)
- Міжнародні кримінальні трибунали МКТР та МТКЮ і згодом МКС поступово сформували судову практику, що дозволила визнати масштаб, системність і тяжкість СНПК

Міжнародне гуманітарне право: основи захисту

- 01 МГП заклало правову базу протидії сексуальному насильству під час збройного конфлікту
- 02 Женевські конвенції 1949 р. та Додаткові протоколи 1977 р. передбачають захист жінок під час збройних конфліктів
- 03 Сучасні статті (14, 27 IV Женевської конвенції; ст. 75 Протоколу I) гарантують заборону сексуального насильства у будь-який час і в будь-якому місці

Більш ранні спроби заборони сексуального насильства під час збройних конфліктів:

- Кодекс Лібера 1863 р. – суворе покарання за зґвалтування (смертна кара)
- Гаазька конвенція 1899 р. – захист сімейної честі
- Конвенція 1929 р. – права військовополонених жінок

Nexus: зв'язок злочину сексуального насильства зі збройним конфліктом

МГП є застосовним лише до дій, що пов'язані зі збройним конфліктом **(ПОНЯТТЯ NEXUS)**.

Кожна справа вимагає індивідуального підходу при оцінці nexus.

Приклад:

Зґвалтування у казармі без зв'язку з конфліктом → МГП не поширює свою дію.

Зґвалтування затриманої у контексті конфлікту особи → МГП підлягає застосуванню.

Міжнародний кримінальний трибунал щодо Руанди (МКТР)

Заснований Резолюціями Ради Європи 08.11.1994 р. для переслідування осіб, відповідальних за вчинення геноциду та інших серйозних порушень МГП в Руанді

За 100 днів геноциду

вбито ~800 000 осіб,

відбулося

250 000–500 000 випадків зґвалтувань

- Справа Akayesu – перше надання визначення злочину зґвалтування в міжнародному кримінальному судочинстві. Акцент на концепції насильства та агресії без зосередження на механістичному описі предметів і частин тіла
- Сексуальне насильство, вчинене в умовах збройного конфлікту, може кваліфікуватися як акт геноциду, якщо воно вчинене з наміром знищити, повністю або частково, національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку

Міжнародний кримінальний трибунал щодо колишньої Югославії (МКТЮ)

Заснований 25.05.1993 р. Резолюцією Ради Безпеки ООН для переслідування масових порушень МГП, вчинених під час збройних конфліктів в Югославії

Справа Furundžija:

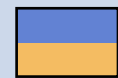
- одним з елементів зґвалтування є проникнення в тіло (вагінальне, оральне або анальне) із застосуванням сили або погроз.

Трансформація визначення злочину зґвалтування, сформульованого у справі Akayesu:

- умови примусовості, які невід’ємно супроводжують збройні конфлікти, унеможливають надання згоди на будь-які акти сексуального характеру
- командування несе відповідальність за злочини підлеглих, якщо не припинило їх (навіть якщо представники командування безпосередньо не вчиняли злочин)

Перші вироки за СНПК в Міжнародному кримінальному суді

МКС засновано на основі Римського статуту (набув чинності 1 липня 2002 р.).

Україна підписала Римський статут 20 січня 2000 року, ратифікувала – 21 серпня 2024 року.

Справа «Прокурор проти Жан-П'єра Бемба Гомбо» (2016 р.):

- зґвалтування та вбивства були не поодинокими епізодами, а частиною військової тактики → злочини становили складову широкомасштабного нападу на цивільне населення ЦАР
- в результаті Бемба засуджено за злочини проти людяності (ст. 7(1)(g)) та воєнні злочини (ст. 8(2)(e)(vi))
- Апеляція у 2018 р. Вирок скасовано з акцентом на процедурній справедливості
- ризики для постраждалих і матеріального правосуддя

Справа «Прокурор проти Боско Нтаганда» (2017 рік):

- вчинення зґвалтування, сексуального рабства та ряду інших злочинів в контексті збройного конфлікту в ДРК, за що МКС визнав винним командира збройного угруповання Нтаганда
- внаслідок значного поширення СНПК під час конфлікту в ДРК з 1999 по 2003 рр., країну називають «світовою столицею зґвалтування»
- поняття «проникнення» є широким і охоплює різноманітні дії, не обмежуючись лише статевим актом
- апеляція підтвердила вирок у 2021 р.

Справа «Прокурор проти Домініка Онгвена» (2021 р.):

- МКС вперше в міжнародній судовій практиці визнав обвинуваченого винним у вчиненні злочину примусової вагітності як злочину проти людяності та воєнного злочину
- крім того, очільник повстанського руху Онгвен винний у вчиненні таких злочинів: примушування до вступу у шлюб, тортури, зґвалтування, навернення у рабство, незаконне позбавлення волі, зазіхання на людську гідність та інші злочини СНПК, скоєні щодо семи жінок
- МКС визнав, що Онгвен несе відповідальність за злочини СНПК, вчинені його підлеглими солдатами
- удосконалення підходу щодо розуміння обставин примусу:

”

«...Примус може бути притаманним певним обставинам, таким як збройний конфлікт або військова присутність ворожих сил серед цивільного населення...»

Примусовість обставин унеможливлює згоду

При доведенні вчинення СНПК ключову роль відіграє саме не наявність/відсутність згоди на вчинення дій сексуального характеру, а наявність обставин примусу

Сам по собі збройний конфлікт чи атмосфера вчинення масових звірств вважаються обставинами примусу. Обставинами примусу також визнаються окупація території ворожими військами, близькість збройних формувань чи озброєних груп

Презентація створена в рамках Путівника з викладання освітнього курсу «Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом», розробленого ГО «Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем»» та ООН Жінки в Україні за підтримки Дій ООН проти сексуального насильства під час конфлікту (<https://www.stoprapenow.org/>).

Дії ООН проти сексуального насильства під час конфлікту підтримують міжагенційний проєкт «Зміцнення національних та місцевих механізмів запобігання та реагування на СНПК в Україні за допомогою багатосекторального підходу, орієнтованого на постраждалих» («Об'єднані дії для посилення спроможностей постраждалих від СНПК»). Проєкт імплементується UNFPA (Фондом ООН в галузі народонаселення), ООН Жінки, Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Програмою розвитку ООН (ПРООН), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) у співпраці з Урядовою Уповноваженою з питань гендерної політики (бенефіціар міжнародної технічної допомоги) та Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Розділ IV

Процесуальні особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень за фактами вчинення сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом: міжнародні стандарти і національні виклики

Правова рамка

- У Кримінальному кодексі України відсутня норма, яка встановлює самостійну кримінальну відповідальність за вчинення СНПК
- Такі діяння, згідно сформованої практики, кваліфікують відповідно до ст. 438 КК України “Воєнні злочини”
- До 2024 року назва статті ст. 438 КК України звучала як “Порушення законів та звичаїв війни”. Зміни у назві зумовлені ратифікацією Україною Римського Статуту МКС шляхом прийняття Верховною Радою України Закону України “Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв’язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього” від 09.10.2024 4012-IX
- Перспективи кваліфікації діянь згідно 442-1 “Злочини проти людяності”, ст. 442 “Геноцид” КК України

Підходи Міжнародного кримінального суду

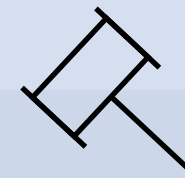

Згідно п. 38 Стратегічного плану Міжнародного кримінального суду на 2023-2025 рр. підхід, орієнтований на потерпілих (**victim-centered approach**), та травмо-інформований (**trauma-informed approach**) підхід будуть ключовими при здійсненні діяльності МКС

Процесуальні особливості здійснення кримінального провадження за фактами СНПК

- Суб'єкти, залучені до здійснення досудового розслідування та їх повноваження
- Статус потерпілого, особливості реалізації права потерпілих на представництво та безоплатну правничу допомогу
- Особливості здійснення проваджень у формі спеціального досудового розслідування, зокрема щодо здійснення повідомлень про підозру та заходи, спрямовані на забезпечення конфіденційності даних потерпілих у таких документах
- Особливості проведення слідчих та процесуальних дій з врахуванням балансу між потребами досудового розслідування та інтересів потерпілих

Практика Верховного Суду України

Верховний Суд у своїй Постанові № 337/3528/19 від 25 листопада 2024 року: «..Відповідно до міжнародних та європейських стандартів потерпілим має забезпечуватися максимально можливий захист від вторинної і повторної віктимізації. Забезпечення права потерпілої на попередження вторинної віктимізації має на меті недопущення її повторної травматизації, ризику завдання психологічної, емоційної, фізичної шкоди, що не є прямим наслідком злочину, під час здійснення кримінального провадження. Переживання вторинної віктимізації підсилює безпосередні наслідки злочинів, продовжуючи період або обтяжуючи травму потерпілої. Відношення, поведінка, дії або бездіяльність можуть змусити потерпілих відчувати себе відчуженими від суспільства в цілому.»

Презентація створена в рамках Путівника з викладання освітнього курсу «Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом», розробленого ГО «Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем»» та ООН Жінки в Україні за підтримки Дій ООН проти сексуального насильства під час конфлікту (<https://www.stoprapenow.org/>).

Дії ООН проти сексуального насильства під час конфлікту підтримують міжагенційний проєкт «Зміцнення національних та місцевих механізмів запобігання та реагування на СНПК в Україні за допомогою багатосекторального підходу, орієнтованого на постраждалих» («Об'єднані дії для посилення спроможностей постраждалих від СНПК»). Проєкт імплементується UNFPA (Фондом ООН в галузі народонаселення), ООН Жінки, Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Програмою розвитку ООН (ПРООН), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) у співпраці з Урядовою Уповноваженою з питань гендерної політики (бенефіціар міжнародної технічної допомоги) та Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Розділ V

Інтеграція принципів відновного правосуддя у роботу з постраждалими від СНПК: невідкладні проміжні репарації та інші перспективи

- Термінологічні основи, концепція та історичний розвиток
- Міжнародні стандарти ООН, РЄ та ЄС
- Спеціальні акти щодо відновного підходу щодо СНПК
- Відновні механізми МКС
- Проміжні невідкладні репарації
- Діти, народжені внаслідок війни та внаслідок СНПК

Термінологічні основи

Вперше використаний американським психологом Альбертом Іглашем (1950-ті роки)

Існуючі моделі правосуддя:

Retributive justice

– каральне правосуддя

Distributive justice

– лікувальне правосуддя

Restorative justice

– репаративне правосуддя

Reparative justice

– репаративне правосуддя

Transitional justice

– правосуддя перехідного періоду

Концепція відновного правосуддя

01

Орієнтація на
потреби та гідність
постраждалої

02

Відновлення шкоди
замість фокусу на
покаранні

03

Активна участь
постраждалої

04

Уникнення
ретравматизації

Історичний розвиток

Давні відновні практики різних цивілізацій (римська, грецька, арабська та ін.)

1970–1990: рух за права потерпілих, перші відновні підходи в кримінальному праві держав (Велика Британія, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Нідерланди та ін.)

1985: Декларація основних принципів правосуддя для потерпілих від злочинів та зловживання владою (Резолюція ГА ООН 40.34)

Кінець XX-XXI ст.: розвиток стандартів відновного правосуддя в межах ООН, РЄ та ЄС

Універсальні стандарти ООН

Декларація основних принципів правосуддя для потерпілих від злочинів та зловживання владою 1985 року

Керівні принципи ООН щодо ролі обвинувачів (1990)

Основні положення ООН про роль адвокатів (1990)

Мінімальні стандартні правила ООН щодо заходів, не пов'язаних із позбавленням волі або Токійські правила (1990)

Основні принципи застосування праграм відновного правосуддя у кримінальних справах (2002)

Основні принципи та керівні положення щодо права на засоби правового захисту та репарацій потерпілим від грубих порушень МППЛ та серйозних порушень МГП (2005)

Європейські регіональні стандарти

РЄ: Рекомендація
CM/Rec(2018)8 щодо
відновного правосуддя у
кримінальних справах

ЄС: Рекомендація Rec(99)19
щодо медіації у
кримінальних справах

Директива 2012/29/ЄС про
встановлення мінімальних
стандартів щодо прав,
підтримки та захисту
потерпілих від злочинів

Стратегія ЄС щодо прав
потерпілих (2020–2025)

Спеціальні документи щодо СНПК

Інструкція ГС ООН: Репарації
у випадку СНПК (2014)

Міжнародний протокол із
документування та
розслідування СНПК (друге
видання, 2017)

Глобальний поведінки для осіб,
які збирають та використовують
інформацію про систематичне
СНПК або Кодекс Мурад (2022)

Відновні механізми МКС

- 01 Стаття 68 — участь і захист потерпілих та свідків у кримінальному провадженні
- 02 Стаття 75 — право потерпілих та їх правонаступників на репарації
- 03 Цільовий фонд в інтересах потерпілих від злочинів – адмініструє репарації та впроваджує програми підтримки

Справи:

Лубанга, Катанга, Аль-Махді, Нтаганда, Онгвен

Невідкладні проміжні репарації

→ Пункт 7 Інструкції ГС ООН: репарації у випадку СНПК (2014) – необхідність запровадження програм невідкладних проміжних репарацій

→ Досвід України: Закон №4067-IX (2024)

→ Форми репарацій за Законом: реабілітація, компенсація

→ Гарантуються права: на повагу до честі та гідності, на притулок, соцпослуги, безоплатну правничу допомогу.

→ Принципи відновного підходу: участь постраждалих, потерпіло-орієнтований, врахування реальних потреб та інтересів постраждалих

Діти, народжені внаслідок війни та внаслідок СНПК

→ Дотичні категорії. Діти, діти народжені внаслідок війни – це діти, народжені від союзів цивільних жінок та солдатів-окупантів. Діти, народжені внаслідок СНПК – діти, народжені внаслідок вчиненого міжнародного злочину

→ Стигма та невидимість

→ Норвегія: 2007 рік звернення 157 дітей, народжених внаслідок II світової війни, в ЄСПЛ, вибачення на офіційному рівні у Норвегії 2018

→ МКС: справа Нтаганди (2021) — визнання дітей, народжених внаслідок СНПК, прямими потерпілими в міжнародному кримінальному праві

Презентація створена в рамках Путівника з викладання освітнього курсу «Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом», розробленого ГО «Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем»» та ООН Жінки в Україні за підтримки Дій ООН проти сексуального насильства під час конфлікту (<https://www.stoprapenow.org/>).

Дії ООН проти сексуального насильства під час конфлікту підтримують міжагенційний проєкт «Зміцнення національних та місцевих механізмів запобігання та реагування на СНПК в Україні за допомогою багатосекторального підходу, орієнтованого на постраждалих» («Об'єднані дії для посилення спроможностей постраждалих від СНПК»). Проєкт імплементується UNFPA (Фондом ООН в галузі народонаселення), ООН Жінки, Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Програмою розвитку ООН (ПРООН), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ), Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (UNODC) у співпраці з Урядовою Уповноваженою з питань гендерної політики (бенефіціар міжнародної технічної допомоги) та Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.